

בסייעתא דשמיא

שיעורים בליקוטי הלכות

שנאמרו בס"ד ע"י

הרה"ח ר' ניסן דוד שליט"א

לקוטי הלכות חלק א' דף כב

הלכות נטילת ידיים שחרית ב' אות יד - טז

מכון

הליכות נועם

tateziser@gmail.com

נכתב לפני עריכה

ניתן להאזין לשיעורים
במס' טלפון מיוחד
לשיעורי הרב שליט"א
במס' **0527111070**

לשמיעה, והורדה,
וכן להורדת הקונטרס
באתר בעטלער
betler.org

לקוטי הלכות או"ח דף כ"ב הל' נטילת ידיים ב' אות יד - טז

**כלל גדול בלימוד לקוטי הלכות, כשמבאר פרטי חג מסויים, מלבד הרווח הנפלא
איך לחיות אותו החג, יש בו לימוד גם לכלל יום ויום**

(יד) וְזֶהוּ בַחֲמֵינָה שְׂאֵלֶת הַבֶּן, שְׂמִצּוֹה שִׁישְׂאֵל הַבֶּן, מֵה נִשְׁתַּנֶּה הַלֵּילָה הַזֶּה מִכָּל הַלֵּילוֹת בִּי צְרִיכִים אֲזַי בְּלֵיל פֶּסַח לִישְׂאֵל דִּיקָא קְשִׁיּוֹת מֵה נִשְׁתַּנֶּה כְּדֵי לְהַשִּׁיב עַל זֶה עֲבָדִים הָיִינוּ וְכוּ' דְהָיִינוּ שֶׁהָשֵׁם יִתְבָּרַךְ עָשָׂה עִמָּנוּ נִסִּים וְגִלְגָּה הַשְּׁגָחָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּעוֹלָם וְעַל-יָדֵי קְשִׁיָּא זֶה שֶׁל מֵה נִשְׁתַּנֶּה. עַל-יָדֵי זֶה מְכַנְיַעֵין וּמְבַטְלִין וּמְתַרְצֵין כָּל הַקְּשִׁיּוֹת שֶׁל חֻכְמַת הַטֵּבַע, בִּי עַל-יָדֵי זֶה מְגַלֵּין הַהִשְׁגָּחָה כִּנ"ל וְעַל-כֵּן צְרִיכִין דִּיקָא לִישְׂאֵל קְשִׁיּוֹת מֵה נִשְׁתַּנֶּה בְּלֵיל פֶּסַח כְּדֵי לְבַטֵּל עַל-יָדֵי קְשִׁיָּא זֶה כָּל הַקְּשִׁיּוֹת שֶׁל הַמְּחַקְרִים שְׁבָאִים מִחֻכְמַת הַטֵּבַע בִּי עַל-יָדֵי קְשִׁיָּא זֶה נִתְגַּלָּה הַהִשְׁגָּחָה וְנִתְבַטֵּל לְגַמְרֵי כָּל הַקְּשִׁיּוֹת שֶׁלָּהֶם וְעַל-כֵּן דְּבִרָה תּוֹרָה כִּנְגַד אַרְבָּעָה בְּנִים שִׁשְׁוֹאֲלִין קְשִׁיּוֹת מֵה נִשְׁתַּנֶּה הַנ"ל בִּי הַר' בְּנִים הֵם כִּנְגַד ר' מַלְכֵיּוֹת כְּמוֹבָא בִּי כָּל הַר' מַלְכֵיּוֹת שֶׁהֵם כָּלָל כָּל הַגְּלִילוֹת שֶׁכָּלָם מִתְגַּבְּרִים רַק עַל-יָדֵי בַחֲמֵינָה חֻכְמַת הַטֵּבַע כִּנ"ל כְּמוֹבָא בְּמִאֲמַר הַנ"ל וְכֵלָם נִכְבָּעִים וְנִתְבַטְּלִים עַל-יָדֵי שְׂאֵלֶת הַר' בְּנִים שֶׁעַל-יָדֵי זֶה נִתְגַּלָּה הַהִשְׁגָּחָה כִּנ"ל וְעַל-יָדֵי זֶה נִתְבַטְּלִין כָּל הַר' מַלְכֵיּוֹת שֶׁהֵם כָּלָל כָּל הַגְּלִילוֹת כִּנ"ל וְזֶהוּ מֵה נִשְׁתַּנֶּה הַלֵּילָה הַיְנוּ שֶׁהַקְּשִׁיָּא מֵה זֶה הִיָּה שֶׁבְּלֵילָה שְׁמַרְמֵזוּ עַל הַגְּלִילוֹת בַּחֲמֵינָה הַטֵּבַע יִהְיֶה הַתְּגַלְלוֹת הַהִשְׁגָּחָה כָּל כּוּ', וְהַתּוֹרֵץ עֲבָדִים הָיִינוּ וְכוּ' וְלֹא יִכְלָנו לְצַאֵת מִשָּׁם בִּי אִם עַל-יָדֵי הַתְּגַלְלוֹת הַהִשְׁגָּחָה לְכוּ וְהִיָּה מֵהַהֲכָרַח לְבַטֵּל אֲזַי הַטֵּבַע לְגַמְרֵי וְעַל-כֵּן הִיָּה הֵנֶס בְּלֵילָה דִּיקָא כְּדֵי לְהַכְנִיעֵם בְּשִׂרְשָׁם לְהַפִּיךְ הַלֵּילָה לְיוֹם בִּי בִטֵּל הַטֵּבַע לְגַמְרֵי וְאֲזַי נִתְהַפֵּךְ לֵילָה לְיוֹם בַּחֲמֵינָה (תְּהִלִּים קֹלֵט) לֵילָה בְּיוֹם יְאִיר וְזֶה עֵקֶר הֵנֶס שִׁיתְבַטֵּל הַטֵּבַע בַּחֲמֵינָה לֵילָה לְגַמְרֵי כִּנ"ל עַל-כֵּן הִיָּה הֵנֶס בְּלֵילָה דִּיקָא כִּנ"ל:

אע"פ שבדרך כלל אין לשאול שאלות, בליל הפסח מעוררים להמשיך אמונה והשגחה לתוך הקושיות, להפוך חשבת לילה לאור יום

דברי מוהרנ"ת כאן הוא יסוד גדול בעיקר החיים, להיות בתוך הטבע אך תמיד לבטל מעצמנו את השעבוד אל הטבע. בליל הפסח שואלים מה נשתנה, הרי בדרך כלל רבינו מלמד אותנו לא לשאול שום קושיות, רק אמונה רק אמונה, וא"כ מה ענין יש לעורר השאלות, וכתוב בתורה 'כי ישאלך בנך', היינו שיש ענין לעורר השאלות. אלא שבזה המאמר נוגע בעיקר נשמה והלב של האדם, שזה האמונה שאין טבע, אמונה שבכל רגע ה' מחדש בטובו מעשה בראשית, מאמר הזה הוא גבוה ונפלא, הוא מראה שבחג הפסח ובמצוות הפסח אנו זוכים לדרגא זאת. וכן מבאר שבכח הפסח אנו זוכים בכל יום לאחוז באמונה. שזהו ענין נט"י שחרית בתחילת אור הבוקר ולימוד תורה, שע"ז יוצאים מכל קושיות וחוזרים להשגחה. ובזה יש גם פירוש על ענין מה נשתנה, אבל באמת זה פירוש על כל יום וכל רגע.

כי באמת בפשטות בכל יום אסור לשאול שאלות, אלא שבזמן הזה שמתגלה מציאות ה', כשאנו מספרים יציאת מצרים ואנו נזכרים מי אנחנו, נזכרים מה זה להיות יהודי, לצאת ממצרים באותות ובמופתים, התורה אומרת, עכשיו תשאל מה נשתנה, וכנגד ר' בנימין דבריה תורה.

ליקוטי הלכות ח"א דף כ"ב נטילת ידיים שחרית ב אות יד - טז

כי כלל נפילה לטבע הוא מחמת הגלות, גלות לר' מלכויות כמבואר בס' ל', לא ניכנס לפרטי הביאור, אך כלל הענין הוא שכל מה שעובר על אדם ומפיל אותו זה ר' מלכויות, מה שאדם חושב שמפחד מאיזה מדינה, או נמשך לכמה דברים, או שחושב שמפחד מאנשים, או מהרגשותיו, או שיש לפחד מיצר הרע ששולט עליו ומפחד מזה. ולא הוא, כי ה' שולח על האדם דברים שמפחדים, וגם מה שאנשים עושים, ה' שולח את זה, וגם מה שנעשה איתו בחיים, כל דבר הוא כנגד ר' בנים.

אחד שואל שאלה בחכמה, רוצה להבין איך חיים רק עם ההשגחה והתבלבל, השני שואל בתמימות לא תפס את התמימות. שאלת הרשע נותנים לו את הכח לשותוק ולעקור לעזוב ולבטל את הקושיא הזאת. שאינו יודע לשאול הוא יכול לקבל את זה כראוי, בליל פסח שם נתגלה ההשגחה, שם דייקא שואלים. לכן שואלים מה נשתנה הלילה הזה, לילה שמרמז לגלות וטבע, כיון שמתגלה השגחה יותר, שואלים איך אני אתפוס את זה, איך אזכה לגלות השגחה בתוך בחי' לילה, בתוך בחי' שכחה.

והתשובה עבדים היינו וכו', בוודאי השי"ת הוציאנו ממצרים, ושירד כל סדר הטבע לגמרי לגמרי, בעשרה מכות וקריע"ס, על כן היה הנס בלילה, להראות שה' מבטל את הלילה של עוה"ז, כדי שנתעורר תמיד בכל יום ובכל עת, שגם במצבים הכי קשים, במחשבות של קושיות, זה אותה הלילה, כמו ליל יציאת מצרים. להכניע בשרשם, להפוך לילה ליום. להאמין שהכל רק מאת ה', וגם מה שנרמה לי שהתרחקתי מה', גם זה נסיון כי הכל בהשגחה, וגם היגיעה שאנו מתייגעים בכל דבר, ה' מסתכל עלי, ורואה אותי ויש לו נחת ממני. זהו לילה כיום יאיר. וכך ממשיכים פסח לכל השנה, שה' עשה צריך לחיות בעוה"ז, אך נמשך השגחה בתוך הלילה. ולילה כיום יאיר.

בטבילת כלי של גוי יוצא מטבע להשגחה

טו) וְזֶה בְּחֵינֵת טְבִילַת כְּלִים כִּי הַכְּלִי שֶׁיֵּצֵא מִרְשׁוֹת הָעוֹבְדֵי בּוֹכָבִים צְרִיכִים לְטוֹבֵלָן בַּמְּקוֹה שִׁיְהִיָּה רְאוּי שִׁיאֲכַל בּוֹ הַיִּשְׂרָאֵל (שולחן ערוך יורה דעה סימן ק"כ סעיף א') כִּי הָעוֹבְדֵי בּוֹכָבִים שֶׁהֵם בְּחֵינֵת הַטֵּבַע זֶה עֵקֶר הַטְּמֵאָה בְּנִ"ל וְכִשְׁהִכַּל בְּרִשׁוֹתָם אֵינּוּ יָכוֹל לְצַאת לְרִשׁוֹת יִשְׂרָאֵל אֶל הַקִּדְשָׁה כִּי אִם עַל-יְדֵי טְבִילָה בַּמְּקוֹה שֶׁהוּא בְּחֵינֵת הַשְּׁגָחָה בְּחֵינֵת דַּעַת בְּחֵינֵת (ישעיה יא) כִּי מִלֵּאָה הָאָרֶץ דַּעַת כְּפִיָּם וְכו' בְּנִ"ל.

ועתה ר' נתן עובר לענין טבילת כלים, להורות לנו שע"י שאדם חי באור ההשגחה למעלה מהטבע, הרי הוא מקדש אכילתו. הוא ענין מפליא פלאות שיהודי אסור לו להשתמש עם כלי של גוי רק לאחר טבילה, והוא דבר פלא, מדוע הוא כך. כל מה שנוגע במאכל יהודי שם צריך מאד מאד להזהר מהגויים, שלא יפול ע"י המחשבות של טבע שהכניס הגוי בכליו, וכך אנו קונים את זכרון ההשגחה וכח להתגבר על כל הקושיות.

כִּי מֵאֲכָל יִשְׂרָאֵל צְרִיךְ לְהִיזוֹת בְּקִדְשָׁה גְדוֹלָה מְאֹד. וְעֵקֶר קִדְשָׁת הָאֲכִילָה הוּא עַל-יְדֵי הַדַּעַת לֵאמֹר דּוּקָא כּוּנוֹת הָאֲרִיז"ל, או לצום, או להתרחק מכל הגנאה ומדברים מיותרים, ר' נתן אומר שעיקר הוא דעת שהוא התגלות השגחה. שהוא התגלות ההשגחה וְזֶה בְּחֵינֵת אֲכִילַת מִצָּה בְּפִסְחָה שֶׁמְגַלֵּין הַהִשְׁגָּחָה עַל-יְדֵי הָאֲכִילָה דִּיקָא עַל-יְדֵי שְׁאוּכְלִין מִצָּה בְּנִ"ל כִּי אֲדָם הָרָאוּן פְּגָם בְּאֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע וְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע זֶה בְּחֵינֵת חֲכָמַת הַטֵּבַע שֶׁשָּׂם מְעַרְב טוֹב

רע. והוא דעת דסטרטא אחרא פגם הדעת דקדושה.

ע"י אכילת עץ הדעת נתעורר ידיעת הרע שבכל דבר, והכנעתו לבטל ידיעת הרע ולהתדבק באיזה שכל שיש בדבר

בתחילה ידע אדם הראשון רק מאמונה, רק לדעת את ה', בחי' עץ החיים, ואח"כ כשאכל מעץ הדעת, היינו שידוע באכילתו גם את הצד של הרע, והרע התגבר על הטוב. ואנו צריכים לתקן את זה דייקא ע"י אכילה שאוכלים ומשתמשים עם דבר בעוה"ז שיש בו צד רע, ויכולים לדעת מהרע, ואנו תמיד מבטלים את המחשבה של הרע, של הטעם, של המראה, של הריח, של ההתלהבות הגשמי, של חמימות הגוף, ועולים אל הדעת שה' זן ומפרנס אותי, עולים לאיזה שכל דקדושה, נקודה קטנה, נקודה יותר גדולה, של דעת, שה' הוא מחיה ומהוה את הכל. שהרי זה פשוט, מי ברא את המאכל, רק ה' עשה את זה, עוד כמה ימים זה מתייבש ומתבטל. אלא שה' נמצא פה במאכל הזה.

כל שכן כשאדם חושב יותר על מראה הניצה"ק שגנוזים במאכל, או שחושב יותר בשכל הפשוט שלו שנכלל בחכמה, והחכמה בשכל, ונכלל בתוך הקדושה, שזהו בחי' אות א', שהשכל הקטן נכלל בחכמה עליונה והחכמה עליונה מאיר ענין יותר פנימי בתוך השכל הפשוט, ויוצא ענין פנימי שזהו כלל קדושת אכילה שהוא ה'דעת' שר' נתן מזכיר כאן.

ועקר הפגם היה על-ידי האכילה כי עקר תקון האכילה הוא על-ידי אמונה דיקא בבחינת (תהלים לז) וְרַעַה אֲמוֹנָה כְּמוֹבָא מְקוּם אַחַר (בסימן ס"ב) כשמסתובבים בשדה, רואים רועי צאן, איזה יופי, גם אנו צריכים לרעות את הצאן, לרעות את האמונה, אנו מחיים את עצמינו בתוך האמונה הק', שם יש לי כח, שם יש לי מח, שם יש לי חיות חדש, כשאדם אוכל, רועה את עצמו בתוך האמונה שה' ברא את העולם, ואני צריך להתנהג בעוה"ז בדרך כזאת לאכול, להשתמש בעוה"ז כדי לברר חלקי אמונה ולחדש את הבריאה.

בזמן הארוחות במשך היום, הוא בחי' ליל הסדר של היום הזה

כי כשאנו אוכל בקדושה, על-ידי זה נפגם הדעת שהוא בחינת השגחה ונופל לטעות של חכמת הטבע, כמו שכתוב (דברים ח'), "פֶּן תֹּאכַל וְשָׂבַעְתָּ וְרַם לְבָבְךָ וְשָׁכַחְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ וְכוּ' וְאָמַרְתָּ בְּלִבְּךָ כֹּחִי וְעֵצָם יָדִי עָשָׂה לִי וְכוּ'" דהינו שתולה בטבע ח"ו, כאלו הפרנסה בכחו ועצם ידו ואינו מורה בהשגחה

אנו רוצים לזכות להשגחה, לדעת גדול, יכולים לדעת מזה ידיעה פשוטה, להתחיל להשתמש עם זה, לצאת מכל צער להתגבר על כעס ולהתגבר על כאב, ללכת לתפילה ולהתעורר ללימוד התורה, אבל הכח לעמוד בזה הוא במשך היום באלו הזמנים שצריך לאכול משהו, שם הוא הזמן שקונים את האמונה, כמו ליל פסח. הארוחות של כל היום זה ליל פסח של כל השנה, כי זה צריך להיות נמשך מבחי' אכילת מצה בליל פסח.

כשנפגם הדעת, ורואה שלא יכול ללכת עם הדעת המופלא הזה, כי נפל לחכמת הטבע, כי נפגם הדעת דקדושה, חושב שיש למאכל סתם טעם כזה, סתם קורץ לו המאכל הזה, זהו חכמת הטבע שבולע אותו. עד שנופל יותר ונהיה לבו קשוח ואומר כחי ועוצם ידי, ונופל לטבע, ומדבר מטבע, אפי' שבלבו יודע משהו אחר, אבל הוא נופל לזה. זהו יסוד עיקר החיים

ליקוטי הלכות ח"א דף כ"ב נטילת ידיים שחרית ב אות יד - טז

לזכות לדעת והשגחה, הזמן לקנות את זה, הוא בעת האכילה.

וְזֶה בְּחִינַת כּוֹחַ וְעֵצֶם יָדַי, בְּחִינַת פְּגַם הַיָּדַיִם הַנִּלְפָּג לְפָנֵי כ"ח פְּרָקִין וַיְדַרְשׁ כ"ח אֲתָנּוֹן שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית וְזֶהוּ (שם), "וַיִּזְכַּרְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ כִּי הוּא הִנּוּחֵךְ לָךְ כ"ח וְכוּ'" הֵינּוּ כִּי בְּאִמַת הַכֹּל בְּהַשְׁגַּחַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ שֶׁבְּרָא הַכֹּל בְּכ"ח אֲתָנּוֹן שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית כְּנ"ל וְהוּא מַשְׁגִּיחַ בְּכֹל עֵת וְנוֹתֵן כ"ח, 'כ"ח' דִּיקָא כְּנ"ל, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ מַשְׁגִּיחַ וּמְקַיֵּם הָעוֹלָם עַל-יְדֵי כ"ח אֲתָנּוֹן שֶׁל מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית כְּנ"ל

ולכן עיקר ההתחדשות הוא בנטילת ידיים בבוקר, שבזה מוציאים את כל הכחות שיש להם מזה, ומחדשים את הכחות ומחזירים אותם חזרה אל ההשגחה, כי באמת הכל השי"ת לבדו, הכל כ"ח אתון, כל הבריאה זה אותיות רקדושה, צמצומים של אלקות, כ"ח אתון דמעשה בראשית, כח מעשיו הגיד לעמו, שה' משגיח בכל עת, והוא דייקא נותן כח בכל דבר בבריאה, ומחדש בכ"ח כל המראה טעם ריח שיש בבריאה, כמ"ש בסי' י"ט בענין האותיות שיש בניצה"ק שבכל דבר.

הכלל שה' עשה טבע שאדם צריך לאכול, ודייקא שם יתגבר לאיזה שכל ודעת, אני כן רוצה ללכת עם אור רביה"ק, לזכור שה' נתן לי את המאכל, הוא ברא את זה בפלאות, ויחשוב יותר מראה טעם ריח, וכל דבר מספירות והארות אחרות, בכל שכל דקדושה שהוא חושב, זהו הבנה, ונכלל בעצם האמת שהוא אור החכמה, הוא בחי' כלליות הבינה והחכמה. ונעשה כח רקדושה ונתעלין הכ"ח אתון וזוכה לדעת רקדושה.

עוצם הריח הטוב שיש בתוכחה הראייה שבדברי מוהרנ"ת

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְקַדֵּשׁ אֶת מַאֲכָלָם מְאֹד הֵנָּה נִשְׁמַע לָב, אִיזָה קוֹל הַמּוֹכִיחַ הַרְאוּי יֵשׁ כֵּאֵן, כְּשֶׁמְדַבְּרִים מַעֲנִין שֶׁל עֲבוּדָה, אִיךְ שְׁמִיִּים אֵת זֶה לְפָנֵינוּ בְּרִיךְ ש' צְרִיכִים יִשְׂרָאֵל לְקַדֵּשׁ, מַצְבִּיעִים עַל עֲנִין רוּחָנִי גְבוּהָ, וְאוֹמְרִים לְאָדָם, תִּרְאֶה מָה שְׂאֵתָה יִכּוֹל לְזַכּוֹת, וְתִרְאֶה מָה שְׂאֵתָה יִכּוֹל לְאָבֵר.

וְעַל-כֵּן צְרִיכִין יִשְׂרָאֵל לְקַדֵּשׁ אֶת מַאֲכָלָם מְאֹד. וְזֶה בְּחִינַת פְּמָה וְכִמְה מְצוֹת הַתְּלוּיִם בְּמַאֲכָל וּמִשְׁתָּהּ, כִּי עֵקֶר הַתְּגַלּוֹת הַהַשְׁגָּחָה תְּלוּיָהּ בְּקִדְשׁ הַמַּאֲכָלִים וְכִנ"ל כֹּל מִה שְׂאֵדָם רוּצָה וְחוּשׁוֹק לְחִשּׁוֹב עַל עֲנִין הַזֶּה שֶׁל הַשְׁגָּחָה וּנְפִלְאוֹת, הַדְּבָר נִעְלַם מִמֶּנּוּ וְנִשְׁכַּח מִמֶּנּוּ, אִם לֹא יִתְגַבֵּר בְּעִנֵּין הַאֲכִילָה, וְזֶהוּ (שם ח'), "וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ וּבְרַכְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה וְכוּ'" הֵינּוּ שֶׁתְּבָרַךְ אֶת ה' אַחֲרֵי הָאֲכִילָה, שֶׁתִּדְעַ שֶׁהַכֹּל מֵאֵתוֹ בְּהַשְׁגָּחָתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּזֶה מִפְרֵשׁ אֵת הַפְּסוּק שְׂאוֹמְרִים בְּבִרְכַת הַמְּזוּן, שְׁבוּ מִשְׁלִיִם אֵת הַבִּירוֹר שֶׁל הַאֲכִילָה וּמִמִּשְׁיֵךְ כִּבֵּר הַתְּגַלּוֹת הַדְּעַת שֶׁנַּעֲשֶׂה ע"י אוֹתָהּ הַאֲכִילָה. הַפְּסוּק אוֹמֵר וְאָכַלְתָּ וְשָׂבַעְתָּ וְכוּ' עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה, שְׂהִיא א"י מְקוֹם הַהַשְׁגָּחָה וְכִךְ כֹּל הַיּוֹם תְּבָרַךְ אֵת ה' וְתוֹרָה לוֹ עַל חִידוּשׁ מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית וְתִהְיֶה עִם הַשְׁגַּחַת עֵינֵי הַשִּׁי"ת כֹּל הַיּוֹם.

כְּכִנְסָה לְתוֹרָה וְקִדּוּשָׁה רַק ע"י בְּחִי' אוֹכְלֵי מֶן, שֶׁדְּבוּק בְּהַשְׁגָּחָה, וְאִינוּ תוֹלָה הַצִּלִּי חָה אוֹ כְּשִׁלּוֹן בְּבִנְי אָדָם

וְזֶהוּ, "עַל הָאָרֶץ הַטּוֹבָה" כִּי אָרֶץ יִשְׂרָאֵל הוּא בְּחִינַת הַשְׁגָּחָה כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (שם יא), "תִּמְיֵד עֵינֵי ה' אֱלֹהֶיךָ בָּה" כְּנ"ל וְזֶה בְּחִינַת אֲכִילַת מֶן, בְּחִינַת (שְׁמוֹת טז) הַנְּגִי מִמִּטֵּיר לָכֶם לָחֶם מִן הַשָּׁמַיִם

שְׁהִיָּה יוֹרֵד בְּהַשְׁגָּחָה לְכַד דְּבַר יוֹם בְּיוֹמוֹ וְכִמְהָ נִסְיָם נַעֲשֶׂה בּוֹ, וּכְשֶׁמֵּאֲמִינִים שֶׁהַפְּרָנְסָה הַכֵּל בָּא מֵהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ בְּהַשְׁגָּחָתוֹ לְכַד בְּלִי שׁוֹם הֶרֶךְ הַטֵּבֵעַ כֻּלָּל, כִּי הוּא הַנּוֹתֵן כ"ח וְכו' כִּנ"ל, זֶה בְּחִינַת אֲכִילַת מֶן, בְּבַחֲנֵינָה לֹא נִתְּנָה תּוֹרָה אֶלָּא לְאוֹכְלֵי הַמֶּן

עיקר מה שמטריד את האדם הוא ענין פרנסתו, שזה יכול להרחיק אותו לגמרי מעבודת ה', מאמונה, ומחסידות, רבינו לוקח אותנו גם בענין הפרנסה. הן מי שיש לו נופל לקושיות, גניבות וקנוניות שנרמה לו שמוכרח לעשות דווקא כך, והן מי שאין לו תמיד קשה לו למה אין לו. אך כשמאמינים שפרנסה הכל בא בהשגחתו ית' לבר בלי שום טבע כלל, ומודים מאד לה' על כל נקודה של הרחבה, וכשה' שולח שפע מורים מאד רק לה', ונוהרים מאד בלב לעמוד חזק נגד כל הקושיות, כמו שפלוני עשה לי, וקרה לי, או הנה הצלחתי וכו', לא לא, רק השם לבדו עזר לי. כי כרי לזכות לתורה וקדושה צריך להיות מאוכלי המן. כי בלי זה אי אפשר לעסוק בתורה וכל מה שכלול מזה, תפילה ולדעת מה', כי המאכל מפיל את האדם לטבע, ורק ע"י מצה בכל שנה אנו ממשיכים את בחי' מן ורעת גדול שהכל בהשגחה. בלי זה, נופלים לעץ הרעת ובלבולים ואינו יכול לקבל תורה.

וְעַל-כֵּן בְּתַחֲלַת הַתְּקַרְבוֹת יִשְׂרָאֵל לְאֲבִיהֶם שְׁבַע-שָׁמַיִם, דְּהִינוּ בְּפֶסַח בְּשַׁעַת יְצִיאַת מִצְרַיִם הֵם צְרִיכִים לְאֹכַל מִצָּה, שְׁהוּא בְּחִינַת מַחֲזִין וְדַעַת, בְּחִינַת מֶן, כִּי עַל-יְדֵי אֲכִילַת מִצָּה בְּפֶסַח נִמְשָׁךְ דַּעַת גְּדוֹל וְיוֹדְעִין שֶׁהַכֵּל בְּהַשְׁגָּחָה לְכַד וְעַל-יְדֵי זֶה עֵקֶר הַתְּקַרְבוֹת יִשְׂרָאֵל לְאֲבִיהֶם שְׁבַע-שָׁמַיִם וְכו' כִּנ"ל.

התעוררות ללמוד מדברי מוהרנ"ת את הלב הפנימי שבדברי רביה"ק, שמלבד המעשים הפשוטים יש לזכות להתרוממות הדעת

נחזור לכלל הענין שבהלכה הזאת ר' נתן מדבר מענין רוחני, הוא בלב ובנפש, מי שתופס את זה מבין את זה קצת, מי שלא תופס את זה, אפי' לא יודע במה מדובר. כי ככה אנשים רגילים שבעבודת ה', שומעים דברים פשוטים, כמו מוסר, לשוב בתשובה להתעורר, ללמוד, לומר תהלים, להתפלל.

אך רבינו דיבר ולימד לנו בשיחות הר"ן סדר היום, להתפלל בכונה ובכח, רבינו מלמד שהעבודת האדם הוא להתפלל בכח ובכונה, ובפשיטות ללמוד כך וכך, שיהיה שיעורים קבועים, וככה להתקדם בלימוד התורה בכל יום, וכמ"ש בלקו"מ תמיד, הדרך שלומדים תורה, והדרך שזוכים שהתורה תעלה אותנו לבא לשלימות, וכן בענין מעשים, צדקה וחסד, ולעסוק הרבה בהתבודדות וישוב הרעת, ועיקר הענין זה תשובה, לעסוק בהתבודדות ולהתחרט מאד על מה שצריך להתחרט, ולבא לישוב הרעת, באמירת תהלים ותפילות.

הרי שכלל סדר העבודה הוא דברים מעשיים, בתמימות ופשיטות בלי שום חכמות. אך יחד עם זאת רבינו בכל תורה מאריך לדבר מעור עניינים, קוראים לזה בעולם, חסידות, דברים עמוקים. ר' נתן כאן מראה לנו דברי הצדיק שמראה לנו איך לאחוז בפנימיות, כאור הזה"ק, ומוריד את הדבר בדרך שיש לנו תפיסה בזה.

רבי נתן מראה לנו בדרך תוכחה ראויה לאן אנו צריכים ויכולים להגיע

הנה למדנו ז' הלכות שאינם נתפסים בפעולה מעשית, כמו בהלכה ראשונה בענין החיזוק, אדם יכול להסתכל על זה כפסיכולוגיה, זה לא פסיכולוגיה להתחזק, אלא זהו מציאות התעלות

ליקוטי הלכות ח"א דף כ"ב נטילת ידיים שחרית ב אות יד - טז

הנפש, וכן שאר ההלכות, בנין הרעת, הקמת הרעת ע"י אמונה, שינה, קימה השגות אלקות, וכן ענין שיר שיתער לעתיד, וכן המשכת הרעת שלעתיד לבא, לחיות עם זכרון, דעת שהכל בהשגחה.

אנשים מסתכלים על זה כשייד לאנשים גדולים מאד, כלל ענין ההשגחה הוא מדברי הבעש"ט, שמדבר מה שהבר דעת זוכה וכל אחד יכול לזכות, לזכור שהכל רק אלקות ואין עוד מלבדו, ועי"ז יתפרדו כל פועלי און, שזה נשמע דבר מופלא מאד, מי שזכה לטעום יודע איזה טעם מפליא הוא, שאר האנשים מסתכלים על זה ויכולים להתבלבל אם לא משתמשים עם זה. רבינו מלביש לנו את הדברים ור' נתן מזכיר בקיצור מה שיוצא לנו מהתורות, ומראה לנו, בכמה מאמרים איך שייך גם לנו.

למדנו שבע הלכות שמדבר מדברים רוחניים, שצריך לזכות לאמונה ודעת, אמנם רבינו נתן לנו הנהגות פשוטות, אבל זה כרי שנעבוד את ה', והעבודה נעשית כשאנו זוכים לדברים האלה שר' נתן מלמד לנו באר היטב באריכות, שזהו כלליות אותו המאמר של רבינו, ומראה לנו למה אנו צריכים לזכות. וזהו עיקר חיי המקורב לצדיק, וכן היו חיים אנ"ש כל אחד לפי כליו, לדעת רק מה', ואין שום טבע, רק השגחה לבר.

והכל תלוי באיזה מעשה, כמו בענין קימת חצות, וקדושת אכילה, ולעסוק בתורה כך וכך בכל יום, והתבודדות וישוב הרעת, שזה יסוד גדול, מה שיכולים לזכות להיות אדם אחר, מה יעשה אברך שלא הצליח לקום חצות, אמנם קבלנו מר' לוי יצחק לא לשנות, אדם צריך לומר, הרבי אמר ככה, אם אתה לא יכול לקיים, אבל הרבי נשאר רבי, הוא נותן הרבה התחזקות לגבי כל מה שעובר על אדם, ותמיד צריך להיות רק בשמחה, ולא להתבלבל כלל, כל דברי רבינו, זה לעכטיגקייט, חצות זה אור, התבודדות זה אור, כל מה שאיך יכול, אל תאמר שהדרך היא אחרת, רק תקח מרבינו את ההתחזקות האמיתית. כמו שרבינו אומר בשיחות הר"ן שיש שריפה ח"ו אדם יכול לתפוס כריות, לך תתפוס דברים עיקריים, ככה כשארם נכנס לעבודת ה', צריך לתפוס דברים שמעלים ומחזקים אותו ולא להשבר מדברים אחרים, שזה לא לוקח את דברי הצדיק לברכה. ויכול להשבר מאיזה דבר שלא זכה, כמו לקום חצות או איזה דבר אחר.

בבודת האכילה היא מלחמה של כמה שנים, וצריך תמיד לשמוע את הקול המו- ביח הראוי להתחיל מחדש

וכן בענין קדושת האכילה, שזה יכול להיות מלחמה גדולה אצל האדם ימים ושנים, ויכול לטעות לומר, כל יום שנפל. אבל ר' נתן רוצה להראות לנו בצורה אחרת, תזכה קצת לזה, עם זה הקצת תוכל להרגיש קרוב לה', מה שהרבי נותן לנו מתנה כזאת, אור מופלא כזאת שאנו מוכרחים לחיות עם זה, אין לנו שום חיות אחר כלל, אנו ממשכים את האור של הצדיקים, מדברי הבעש"ט, בדרגה הזאת, בכח של רבינו זה שייך גם לנו.

ר' נתן מכניס לנו את זה, לא בדרך שאתה מוכרה, ואם לא, נפלת לגמרי, שזה כלל גדול שר' נתן תמיד מדבר בדרך של הקול המוכיח הראוי, ובוודאי אדם צריך להוכיח את עצמו, ולהתעורר עם חברים, כי הכל תלוי ע"י ריבוי היגיעה, שמתייגע לבא לישוב הרעת ולעשות דבר בשלימות, אם אדם מתייגע על דבר יזכה לזה, אם לא יתייגע איך יזכה? ולמעשה הנקודה של

כל דבר, זה כמה שהוא מתעורר. אבל בתוך היגיעה הזאת אי אפשר לדחוף בן אדם ולשבור אותו, זה לוקח ימים ושנים, רבינו לוקח כל אחד ביד שלנו, ומכניס אותנו לקדושה, כמה זמן שזה יקח, יש זמנים של עליה, יש זמנים של ירידה, ויש זמן להתחיל מחדש, יש זמנים עשרות מונים שעובר על אדם, יש רבי שמוליך אותך שתוכל לחיות עם האמת של התורה, אע"פ שזה דברים גדולים ללכת עם אמונה, עם רעת, עם חידוש העולם, עם השגחה פרטית, איך זה שייך אלי? ר' נתן אומר שזה שייך ע"י מצות קימת הבוקר, קימת חצות, וכאן אומר שמה שיעזור הכי הרבה זה קדושת אכילה, ואם ח"ו אתה לא מצליח בחצות, בקדושת אכילה, מזה אינו מדבר כאן, מזה דיבר בהלכה ראשונה לראות רק נקודה טובה, נקודה אחת שאתה קרוב לה, וכל מה שנכלל בזה הענין של אזמרה לאלקי בעודי, הנוקרה טובה הזה צריך להמשיך על עצמו את הדעת.

כי עבודת ה' זה תורה, תפילה, ודביקות בה', להיות קרוב לה', זה כלל גדול בכל תורה בליקוטי מוהרן יש מה שצריך לעשות, שזה תורה ותפילה ולמעשה, ויש הדבר שצריך לזכות, שזה רבינו ממשיך עלינו בתוך הדברים האלה ש' נתן חוזר ומדבר עם כל אחד ואחד, ומראה לנו איך אפשר לחיות בתוך אמונה ודעת גדול, אפי' אם נרמה לך שזה רחוק ממך, דע לך שזה תלוי באכילה, ממילא זה כדאי מאד, תראה כמה זה כדאי, ובזה אדם מקבל טעם, ריח נפלא ונורא של האמונה, שהאמונה תמשוך אותו בעבותות אהבה, עד שיוכל להתגבר להוציא לפועל הדבר שבקדושה, בדרך המופלא של רבינו, ובכל יום יזכה לעשות התחלה חדשה, להכנס אל הקדושה אמן.

כמו שהמאכל עצמו יש להזהר בכשרותו, כך בלבוש החיצוני של המאכל שהוא הכלי, יש להזהר בו ממהשבת הטבע של גוי

ועל-כן הכלי שהיה ברשות העובדי כוכבים, שהם מסטרא דמסאבותא, כי הם תולין בטבע שמשם עקר אחיזת הדינים והסטרא אחרא רק כלל ישראל חושבים על ה', ורוצים לשוב בתשובה, הגוי הוא מסטרא דמסאבותא, תכלית זוהמת העולם, ותולה הכל בטבע, שע"ז כל הצרות נופלים עליו ע"י שהוא הלך בדרך הטבע, ועל-כן אין הכלי ראוי לסעודת ישראל הכלי יש לו איזה חיבור למאכל, למעשה כל עוה"ז הוא מציאות של כלים ולבושים, הלבוש של המאכל הוא בדרך שזה נגש לאדם ע"י איזה כלי, יש כמה מצוות במאכלים, כשרות, וגם הכלי, החיצוניות של המאכל צ"ל בקדושה, שלא היה אצל גוי, או ע"י מקוה, כי אם על-ידי טבילה במקוה, שעל-ידי זה יוצא הכלי מבחינת טבע לבחינת דעת, בחינת השגחה, בחינת עלמא דאתי, שזהו בחינת מקוה וכו' פנ"ל כך סתכל על הכלים שיש לנו בבית, שזה כלים של יהודי מאמין בהשגחה.

וזה בחינת הכשר כלים (במדבר לא) כל דבר שיש בו בליעה של איסור, כמו חמץ וכדו', צריך להכשיר באש גדולה מאד "כל דבר אשר יבא באש תעבירו באש כי מהאש יצאו והאש תאכלם וכו'" וכנ"ל כי מאחר שכבר נבלע האסור, שהוא הטמאה, בכלי, שכל זה נמשך מבחינת הטבע, דהינו כפירות שמשם נמשכין כל הטמאות וכל האסורים וכשכבר נבלע האסור בכלי אין לו טהרה כי אם על-ידי האש, שהוא בחינת שרש הטבע וכו' פנ"ל, כי מהאש יצאו וכו' וכנ"ל, אבל כשעדין לא נבלע האסור בכלי רק שיצא מרשות העובדי כוכבים, דהינו שיצא מדעתו ורשותו, כי עקר בחינת רשותו של אדם הוא הדעת שהוא קונה כל החפצים תחת רשותו בבחינת (נררים מא) דעת

ליקוטי הלכות ח"א דף כ"ב נטילת ידיים שחרית ב אות יד - טז

קניית מזה חסרת וכו', כי עקר האדם הוא הדעת.

כשאדם מכניס דעת ואלקות בחפציו, לא יהיה בהם חסרון

כאן ר' נתן מלמד אותנו מהו ענין רשותו של אדם, אדם מסתכל על הבית שלו, על החפצים שלו, שידע שצריך להמשיך דעת לכל דבר שה' נתן לי, שה' נמצא בכל דבר. דעת קניית, ר' נתן מפרש, כל מה שיש לך בעולם יש שזה יכול להיות אצלך חסרון, אולי זה ישבר. אבל דעת קניית, כשאתה יודע דעת, לברר בירורים שבכל דבר, וכל דבר חוזר להיות קדושה, שנתברר באור הדעת, ואז אין חסרון בכל הדברים שיש לך. ככה משמע הפירוש כאן.

ועל-כן פשיזא הפלי מרשות העובדי כוכבים, הינו מרשות דעת העובדי כוכבים, שהוא בחינת הטבע וכו' פנ"ל, אזי די לו בטבילה במקוה, שהוא בחינת עלמא דאיתי שמשם מקבלין וממשיכין בחינת השגחה, לשבר ולבטל בחינת הטבע, שעל-ידי זה יוצאין מטמאה לטהרה, מרשות העובדי כוכבים לרשות ישוראל, שהם למעלה מהטבע וכו' פנ"ל: אך כשיש כבר בליעת איסור צריך אש, לבטל האש הרע של הגויים.

וכן כל גוי שאדם רואה, צריך להתעורר בחי' אש אצלו, מי אני? אני יהודי. זהו בורא מאורי האש שעושים כל שבוע, להבדיל את עצמו בקימת הבוקר, וכך אנו רחוקים מהגויים ויודעים מעלת ישראל שזהו השגחה.

וכן בכל מה שר' נתן לימד אותנו מתחילה עד כאן, בכל ענין צריך לעורר אש, חמימות האש לדעת שאני כן שייך לקימת חצות, כן שייך להתרוממות הרעת, ולהשגחה, ולאמונה, ולהיות חזק שאני מנסה ומנסה, ותופס עוד נקודה של חצות, עוד נקודה של התבודדות, עוד נקודה של אמונה ודעת, וכך נכנס בפנים.

כח היין לרומם הדעת או לאבדו

(טז) וזה בחינת היין של ר' בוסות, כי היין כלול משיני בחינות, כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה (ימא עו), זכה נעשה ראש לא זכה נעשה רש הינו כשזוכין נתרומם הדעת על-ידי היין ועקר הדעת הוא התגלות ההשגחה דהינו שפגלה ביותר הדעת של ההשגחה על-ידי שתית היין כשזוכין בחינת זכה נעשה ראש, שתיית יין צריך להזהר בו מאד, מיין נסך ועוד, שתייתו צריך להיות בקדושה, רק להעלות הרעת, וגם כששותה ישתה קצת, רק להעלות המוחין, כי ענין היין כלול בו גם כלל המאכלים והמשקין שאנו לוקחים כרי לרומם את הדעת. לזכות לקדושות השבת, והתעוררות דקדושה. רבינו מאד הזהיר שלא לשתות יין, שזה מאבד את הדעת מאד. אבל אם אינו זוכה הוא להפך כי נעשה רש ואין עני אלא מן הדעת שיכורים ששותים יין, זה לא מסוגל לפרנסה.. ומשם עקר הענינות ממש דהינו כשאין לו הדעת של השגחה, שהוא עקר הדעת, משם בא עניות, בחינת (בראשית ג) בעצבון תאכלנה, שהוא בחינת דקות ועניות שבא על-ידי פגם אכילת עץ הדעת טוב ורע, שהוא בחינת חקמת הטבע פנ"ל, כי הטבע הוא בחינת חשך ולילה, בחינת פגם הלכנה פנ"ל שמשם עקר העניות כידוע ושיני בחינות אלו כלולים ביין, כי היין מביא שנה וזה בחינת הטבע, שהוא בחינת לילה ושנה פנ"ל מי שנמשך אחר היין וכו', נהיה מלא צער ובלבול, ואין לו ישוב הרעת אף פעם, נורא ואיום מרחי אל רחי, ה' ירחם מה שאדם נופל, שצריך כבר ליפול לדברים שיחזקו אותו קצת, ה' ירחם, הכל התחיל כי חושב

שיכולים סתם לשתות יין.

ולחפף כשזוכין, אזי היין מעורר מהשנה בבחינת (שיר השירים ז') וחכף כיון הטוב דוכב שפתי ישנים, דהינו שיין הטוב מסטרא דטוב מעורר מהשנה, שזה בחינת הדבור, שזה אחד מהבירורים שצריך לברר, שנעשה מזה דיבורים וקדושה כי בשעת שנה אזי נסתלק הדבור ועל-ידי היין הטוב נתעורר מהשנה ונמשך הדבור שבא מהרעת פידוע, בחינת דוכב שפתי ישנים, וזה בחינת השגחה, שהוא בחינת התעוררות השנה כנ"ל ומחמת שהיין כלול משני הבחינות, מבחינת דעת, בחינת השגחה, שזה בחינת יין המשמח, בחינת עלמא דאתי, בחינת (תהלים ק"ד) ויין ישמח וכו' וזה כשזוכה כנ"ל ואם לא זכה הוא בבחינת יין המשפר שמערב הדעת וטועה בחכמת הטבע ח"ו, שזה בחינת שנה וכו' כנ"ל

על-כן צריכין לשמור את היין מאד ממצע עוברי פוכבים יותר מפל הדברים שבועולם, כי שום דבר אינו נאסר במגע עוברי פוכבים, רק היין נעשה נסך על-ידי מגע עוברי פוכבים, כי תכף כשנוגע העוברי פוכבים כיון וסתם נגיעה היא בידיים, אזי נמשך היין לבחינת טבע, שהוא בחינת עוברי פוכבים דעלמא מחמת שהיין כלול משני הבחינות כנ"ל, על-כן העוברי פוכבים, שהם בחינת טבע, הם יכולין לטמא את היין בנגיעתם ביד, כי נמשך מיד לבחינת טבע ועל-כן אינו ראוי לישראל שהם למעלה מהטבע וכל מאכליהם ומשקיהם צריך להיות קדש, שעל-ידי המאכל והמשקה יומשך הדעת של השגחה כנ"ל ר' נתן מלמד אותנו כאן איך להסתכל על יין, או שמאברים עי"ז את הדעת, או שמתרומם הדעת. ועל-כן עקר הפגם של היין הוא על-ידי נגיעתם וסתם נגיעה היא בידיים, כי עקר הפגם הדעת של השגחה היא על-ידי פגם הידים פגם כ"ח פרקין ידיים, שהם כנגד כ"ח אתון של מעשה בראשית וכו' כנ"ל וידי עוברי פוכבים הם בהפך מזה והם בבחינת (בראשית כ"ז) הידים ידי עשו, בחינת הטעות של הטבע, שהוא בחינת כחי ועצם ידי כנ"ל. ועל-כן היין נפגם על-ידי עוברי פוכבים וכנ"ל ואזי נעשה נסך זה בחינת טעות של חכמת הטבע, שהוא בחינת שנה וזה בחינת נסך, בחינת (ישעיה כ"ט) כי נסך ה' רוח תרדמה וכו', זהו רוח של בלבולים. לכן צריך להזהר מיין שלא ינסך את הראש לבלבלו, שזה נאמר שם על החושים בפוכבים הטועים במערכת השמים וכנ"ל שמרוב אחיזתו בטבע, כבר לא יודע מה לחשוב. שזה עיקר חיי רוב האנשים, פשוט שיכורים אולי ולא מיין, אבל הכל בא מהיין.

דרך התרוממות הדעת ע"י בירור הניצה"ק שביין

ענין התרוממות על האדם ע"י דבר גשמי, כיון שמברר את הדבר, הניצה"ק שמתחודשים מביאים לו כלים, כמו באכילה תמיד נעשה כלים שאדם מקבל כח וישוב הדעת ויכול ללמוד, יש ימים שמשותמשים עם היין לרומם את הדעת, כמו בקידוש, כשמרגישים קצת את החריפות שיש בייך, הציפ הזה של החריפות, שם יכול להיות אצל אדם מציאות שינוי המחשבה, שינוי דעת להתרומם לדעת יותר גבוה, שזה הורג את הבלבולים, את הנסך, ולוקח על עצמו יין וקדושה, שזה שבעים אורות, מציאות התרוממות הדעת, לדעת רק מהשי"ת לברו. וזהו ענין שהצדיקים שותים לחיים, וכן מה ששותים קצת בשבת. כי זה דוכב שפתי ישנים.